

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pastorale Missionariorvm

Verjuys, Jean-Baptiste

Antverpiæ, 1682

Tractatus XIV. De casibus tempore pestis occurrentibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41565

TRACTATUS XIV.

*De casibus tempore Pestis
occurrentibus?*

Hunc tractatum reliquis casibus volui specialiter subnectere, licet enim suis quæque locis, quæ hîc dicturus sum, potuissent inseri; melius judicavi distinctè ab aliis, ea quæ huic materiæ propria sunt, discutere; & hoc exemplo magni illius & S. Præsulis S. Cardinalis Caroli Borromæi, qui postquam diversis Synodibus (quibus ipse cum quindecim Episcopis interfuerat) cuncta & singula quæ ad Pastoralem curam pertinent, resolvi curasset, tandem speciali titulo de curâ Pestilentiæ tractatum edidit, cujus hanc potissimam rationem dabat, quam suis ipsius verbis hîc refero: *Tanta inquit illius, scilicet Pestis, vis est, tamque vehemens, ut cum occultè in omnes partes progrediens, brevi momento temporis, quasi repentino quodam impetu turbida tempestatis, homines obruat, terribili contagii metu omnes ferè consternantur. Quam ob rem eo pavore animi commoti atque obstupesciti, plerique (tantum abest ut officii sui partes fortiter amplectantur) ut quasi è mentis sua statu repente dimoti, ne cogitare quidem, redum*

nedum deliberationes, consiliaque suscipere possint, quid in calamitate publicâ expediat, & quid planè necessarium sit. Alii verò eo metu affecti, dum humana prudentia cautionibus se tueri volunt, eam sibi sollicitudinem quæ tota mundana diligentia præsidii nititur, ita præposterè struunt, ut religionis, pietatisque Christianæ, si non omnino obliviscantur, ejus tamen officia intermittant. Quibus voluit ostendere, quantum sit necesse, in tali perturbatione breviter ad manum habere illorum casuum resolutionem, qui tunc maximè occurrere possunt & solent. Ac proinde per distinctos articulos breviter illa quæ præcipuè scitu necessaria sunt percurram.

ARTICULUS I.

Utrum Missionarii teneantur assistere populo suo peste infecto?

Hujus quæstionis resolutio haberi poterit ex supra dictis tract. i. art. 10. ubi ibi ea quæ pericula vitæ tempore pestis concernunt, ad hunc tractatum rejeci.

Distinguere hîc possemus inter Missionarios qui sunt propriè dicti Pastores, & inter alios qui Pastorum adjutores, facultatem habent Pastoralia conferendi. Utrosque autem

ad hoc obligari censeo, Pastores quidem ex officio, uti etiam alibi extra Missionem; alios autem, licet non propriè ex officio, tamen ex missione & sustentatione, ac proinde non solum ex charitate, sed quodammodo ex iustitiâ; sicut enim hoc titulo obligantur alibi Pastores propter decimas, oblationes & alios Ecclesiasticos redditus, quæ per modum quasi mercedis ipsis contribuuntur, ita Missionariû ratione sustentationis.

Præterea omninò iniquum est, ut qui sive Pastores sint, sive Pastoralia speciali facultate administrant, illos qui ipsorum Ecclesias, seu domos frequentare solent, & quibus conscientias suas confidunt, & animæ suæ directionem committunt, tunc deserant aut assistere negligant, quando major est salutis suæ necessitas, ac proinde omnes quibus aliqua missio credita est, percellere debent hæc verba veri Pastoris, Joann. 10. v. 11. *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis, mercenarius autem, & qui non est Pastor, cujus non sunt oves propria, videt lupum venientem & dimittit oves, videlicet propter periculum, quod sibi timet, & fugit.* Fateatur ergo Missionarius aut se esse mercenarium, ut assistat ovibus quæ ipsi commissæ sunt in tantâ necessitate.

Ad hæc audiatur S. Card. Borromæus ubi sup. cap. 4. n. 3. *Parochi autem animarumque curatores, tantùm abest, ut eo tempore populum, cuius curam gerunt, aliquo modo destituant,*

ut fixâ animi deliberatione sibi statuendum putent, omnino prorsus etiam mortis pericula periculosissimo animo subire potius, quàm fideles Christi sanguine redemptos, ac sibi præcipuè in curam traditos, in summâ pœnè omnium adjumentorum necessitate deserere. Et cap. 13. n. 2. Parochi autem & Episcopi (idem dicendum de Missionariis) præclaro documento exemploque instructi & propositâ in primis etiam sibi illâ immensâ charitate, quâ animas sibi in curam tradidas Christus Dominus dilexit, pretiosoque sanguine, in arâ crucis profuso redemit, non modo unquam non erunt in ancipiti deliberatione officiorum, quæ eis præstare debeant, sed nihil potius statuent, quàm illis in discrimine calamitateque versantibus, omne spirituale pabulum ministrare, etiam si vite periculum subeant, memoriâ & recordatione eâ excitati, quod sibi specialis cura commissa est, illas pascendi. In eâ etiam recordatione versabuntur, magnam sibi oblatam opportunitatem, tum ad vitam pro grege profundendam, tum ad operam suam ei utiliter, necessarioque navandum, non sine præclarâ testificatione desiderii & zeli, quo exardescere debent, salutem animarum.

Et ut facilius metum quo averti possent abjiciant, sic prosequitur: In contagionis etiam periculo ob oculos sibi ponent præcipuam illam curam, quâ suos ministros Deus admirabiliter tuetur ab omnique periculo incolumes conservandum ad divinæ Majestatis gloriam, animarum

que salutem procurandam, ministeria sua religiose conferunt. Id quod pestilentia superiori tempore animadverti licet, quo perpauci, aut ferè nulli animarum curatores, qui in sua cura bene gerenda officio constantiissimi, parochialibus suis peste tabescentibus, cum alia Sacramenta, tum extremam etiam Vnctionem ministrarint, mortem obierunt: contra verò qui à sui ministerii functione longè refugerunt, cum plures morte erepti fuerunt.

Si rursus contra evenisset, hoc secum statuent, nihil Sacerdoti curam animarum gerenti optabilius, nihilque ad charitatis meritum fere præstantius, quàm pro animarum, quæ sibi suaque fidei concredita sunt, salute mortem oppetere. Imo verò non defuerunt sanctissimi viri qui scripserunt, tale mortis genus à martyrii gloria, non longè admodum abesse.

Hæc verbotenus ex ferventissimo animarum Zelote vero Archiepiscopo & verissimo Pastore volui exscribere, ut ex ipsius doctrina, imò & exemplo, omnes Pastores & Missionarii ad parem zelum animentur. Et exemplo dico; quia fecit quod docuit; non enim deseruit gregem suum, cum Mediolani ubi Archiepiscopum agebat, Epidemicus morbus, seu pestilentia horribiliter grassaretur, sed tantus quantus erat, Cardinalis & Archiepiscopus visitabat ipsemet infectas domos, Sacramenta suis manibus conferebat, domesticam suppellectilem, nec relicto sibi

lectulo, in pauperes eo morbo laborantes distribuebat. Et quo divinam justitiam, à qua talia flagella ob hominum peccata solent infligi, placaret, publicam indixit Processionem, in qua ipse quasi solus reus prægravem humeris Crucem portabat, fune collo alligato, nudis pedibus, præ asperitate viarum multo sanguine cruentatis, ut ita se ipsum pro commisso sibi grege, tanto malo afflicto, Sacrificium propitiationis offerret. Et ita promeruit pro populo suo misericordiam, & continuum quasi in tali necessitate pro tota Ecclesia patrocinium. Sed jam ad speciales casus breviter resolvendo descendamus.

ARTICULUS II.

Qui modus observandus sit in conferendis Sacramentis tempore pestis.

Supposito, quod excusari nullatenus possint Missionarij ab administratione illorum Sacramentorum, quæ in illis circumstantiis sunt ad salutem necessaria (uti infra dicetur) aliqui sunt qui probabilibus (ut putant) principiis innixi, pleraque immutant vel omittunt, quæ in tali periculo judicant sufficere, ut tutius sic contagione evitent.

Certum

XIV. DE CASIBUS PESTIS 457

Certum autem est quod nullatenus quidquam eorum, quæ ad substantialia pertinent, omitti possit. Sic enim invalidè Sacramenta conferrentur, quæ sine illis non possunt subsistere. Improbandum etiam est adhibere dubiam aut incertam formam aut materiam, dum certa haberi potest. Quod in primis ex S. Augustino colligitur lib. 1. de Bapt. c. 3. ubi dicit: *In rebus ad animæ salutem pertinentibus, hoc ipso graviter quis peccat, quod certis incerta preponat.* Esto quod probabilitas opinionum, in aliis rebus aliquando securitatem conferat, nullatenus tamen in illis quæ ad salutem sunt necessaria: in quibus semper oportet tutiorem partem amplecti, ne animæ salus per id quod incertum aut dubium est, æterno discrimini exponatur. Ac proinde gravissimè peccat non sine sacrilegio, qui etiam pro defensione vitæ suæ, manifesto se periculo exponit faciendi nullum Sacramentum, & hoc pacto defraudandi infirmum effectum Sacramenti. Et sic exponit vitam spirituales proximi periculo æternæ damnationis, propter vitam suam corporalem. Dixi, *dum certa haberi potest*; si enim certa materia deest, præstat ministrare Sacramentum probabile, quam omnino nullum.

Accidentalibus etiam quoad ritus & ceremonias non facilè sunt omittenda, per hoc enim ageretur in re gravi contra virtutem Religionis, & praxim Ecclesiæ quæ ad Sacramen-

mentorū effectum & abundantiorē fructum non parum conducunt. Et hoc dictum sit quantum ad cæmonias quæ ad Sacramentorum substantiam quàm proximè accedunt, & quæ in nullo casu solent ab Ecclesia omitti. Vix enim hoc fieri posset sine magnâ sacrorum mysteriorum irreverentiâ, & pusillorum scandalo; Per cæmonias enim illas actiones sacræ à prophanis quodammodo dignoscuntur, quibus omissis, v.g. si Sacramenta conferrentur sine signo Crucis, nullo exteriori cultu, habitu prophano, & paucis verbis, facilè adducerentur in contemptum seu vilipendium: dummodo tempus ita permittat. Ita Chapeaville in tract. de ministrandis Sacramentis tempore pestis c. 1. q. 43. & 44. & 47.

ARTICULUS III.

*Vtrum teneantur cum periculo vitæ
peste infectos baptizare?*

Quantum ad pueros certissimum est quod obligantur, cum enim illi sine Sacramento Baptismi salvari non possint, sunt in extrema necessitate, in qua, uti supra diximus tract. 1. art. 10. omnes debent proximo succurrere, etiam cum periculo vitæ corporalis, si proximus sit in extremo periculo vitæ spiri-
tuali.

tualis. Et tunc omnes obligantur, Pastores quidem & Missionarii ex Officio & Justitia; alij autem omnes, etiam seculares, in ipsorum defectu, ex charitate. Citantur quidem Cajet. 3. p. q. 68. ad art. 1. & Gerson. tom. 3. serm. de Nativ. Mariæ confid. 3. Quod pueri in necessitate solâ fide parentum aliquo signo exteriori expressa, sine Sacramento Baptismi salvari possint, sed hoc omninò ab Ecclesia reprobatur, ideo etiam jussu Pij V. illud ex commentariis Cajetani expunctum fuit.

Et quoad adultos, verum quidem est, quod salvari possint solo actu contritionis seu Baptismo flaminis, non tamen per hoc excusabuntur Missionarii, si metu contrahendæ contagionis, ipsos baptizare resugiant; sicut enim adulti petere tenentur Baptismum aquæ quando habere possunt, alioquin ipsis Baptismus flaminis nullatenus prodesset, ita Pastores tenentur ipsos baptizare, dum possunt, sub peccato mortali, alioquin enim omitterent officium ad quod tenentur: Et ideo maximè, quia merito dubitari potest, imo timeri de Baptismo flaminis in illa perturbatione infirmitatis, cum ille requirat perfectam contritionem quæ non ita facilè tunc haberi potest.

ARTICULUS IV.

*An eadem sit obligatio conferendi
Sacramentum Pœnitentiæ.*

Necessitas hujus Sacramenti non est tanta, quanta est Baptismi pro pueris, sine hoc enim pueri salvari non possunt, sine illo autem potest salvari peccator per contritionem, ob quam rationem Bartholomæus Fumus in suâ Armillâ aureâ verbo Episcopus n.6. sic resolvit: *Prelatus pro administratione Sacramentorum, que non sunt de necessitate salvis, sicut Baptismus, sed sufficit preparatio animi, non tenetur se morti exponere; si autem se exponat periculo mortis, est signum magnæ charitatis.*

Citat autem S. Th. 2. 2. q. 105 a. 1. ad 3. sed ibi nihil tale habet. Abulensis etiam q. 306. in c. 22. Matthæi ad 8. dicit *Pastores Ecclesiæ solum teneri ad exponendam vitam corporalem pro spirituali ovium, si aliter servari non potest.*

Cum igitur peccator salvari possit per contritionem non habitâ occasione Confessarii, non videtur obligari Missionarius aut quicumque Pastor exponere se periculo vitæ, uti fieret si audiret confessionem peste infecti.

Nihilominus absolutè dicendum est, obligari, nec puto aliam esse mentem Auctoris Armillæ aut Abulensis in verbis citatis, uti enim

enim statim dicetur, Sacramentum Pœnitentię in ultimo articulo, & in casu pestis regulariter est ad salutem necessarium in habentibus peccata mortalia.

Probatur 1. ex decreto Gregorij XIII. qui consultus à S. Carolo Borromæo, tempore grassantis pestis per Italiam, & maximè Mediolani, quoad residentiam Parochorum, approbavit hanc declarationem S. Congreg. Parochi tempore pestis teneantur omninò reside-
dere in suis Ecclesiis Parochialibus: & si non resideant, agendum contra eos ex decreto c. 1. Sess. 23. scil. Conc. Trid. & servatâ formâ ibi præscriptâ, ministrent verò Parochianis peste infectis. Sacramenta Pœnitentię & Baptismi per alios. Ac proinde sive per se, sive saltem per alios, debent utrumque Sacramentum Baptismi & Pœnitentię administrare.

Pr. Ratione: Necessitas Sacramenti Pœnitentię saltem est gravis, pro existente in peccato mortali, & constituto in evidenti mortis periculo. Sed in gravi necessitate spiritali tenentur Pastores, & alii Missionarij succurrere, etiam cum periculo mortis corporalis, sicut ad hoc omnes fideles tenentur in extremâ necessitate ex charitate: ergo ex officio tenentur omnes Missionarij Sacramentum Pœnitentię conferre peste laborantibus, licet hoc fieri non possit sine propria vitæ periculo. Min fundatur in illo Joan. 10. v. 11. *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus*

ovibus suis. Videantur quæ supra dicta sunt tract. 1. art. 10. conclu. 2.

Prob. 3. Non tantum necessitas ista censenda est esse gravis sed quasi gravissima, seu extrema; in necessitate autem quasi extrema idem servandum est quod in extremâ, uti docere solent Theologi in materiâ Eleëmofynæ, quod dives laboranti quasi extrema necessitate corporali, succurrere debeat non solum ex superfluis suis, sed etiam cum diminutione status sui. Ergo illi qui tenentur ex officio subvenire laborantibus in necessitate quasi extrema spiritali, facere id debent etiam cum periculo vitæ suæ corporalis. Assumptum verò probatur: Qui morti proximus est existens in peccato mortali, salvari non potest nisi per Sacramentum Pœnitentiæ, aut per contritionem perfectam: sed contritio perfecta summè difficilis est in tali constitutione, quando sensus adeo perturbati sunt, ergo est necessitas Sacramenti Pœnitentiæ, non tantum gravis, sed quasi extrema & gravissima. Moraliter enim loquendo, sine ipso salvari non possunt. Unde sequitur quod in defectu Parochi, aut proprii Missionarij, quilibet Sacerdos tenetur, Prob. 4. Taliter constituti jus habent exigendi à suis Parochis, aut Missionariis, Sacramentum Pœnitentiæ, ergo ipsi obligantur ipsum administrare. Ant. est certum: quia ad hoc sustentantur Missionarij, ut necessitati spiritali succurrerent quando opus est. Imò

non
prac
prod
tio,
pecca
firma
Epist
quit
illoru
hoc an
mus f
Et sub
mortes
crudel
conclu
mortis
Qu
sit pe
peccat
mortes
se peric
q. 2
Major.
nō puta
si infir
exigit ju
care cer
ab hoc
excidere

non tantum jus habent hoc exigendi, sed ex precepto divino tenentur exigere, nec enim prodesse potest, imò nec esse perfecta contritio, quando in tali periculo confiteri possunt peccata ut Sacramentaliter absolvantur: Confirmari hoc potest verbis Cælestini Papæ in Epist. ad Episcopos Galliæ: *Agnovimus, inquit, Pœnitentiam morientibus denegari, nec illorum desiderii annui, qui obitûs sui tempore, hoc anima sua cupiunt remedio subveniri. Horremus fateor, tanta impietatis aliquem inveniri.* Et subdit: *Quid hoc, rogo, aliud est quàm mortem morti addere, ejusque animam suâ crudelitate, ne soluta esse possit occidere?* Et concludit: *Salutem ergo hominî adimit, quisquis mortis tempore speratam pœnitentiam denegarit.*

Quæres: Quid si Pastor moraliter certus sit peste infectum non habere conscientiam peccati mortalis, seu esse bene dispositum ad mortem, an saltem tunc excusari non possit ne se periculo exponat? Chapeaville de peste c. 3. q. 2. respondet affirmativè, citans pro se Major. In 4. dist. 23. q. 1. Nihilominus tamen nò putaverim vel in illo casu excusari, maxime si infirmus petat confiteri, quia sic etiam exigit jus suum. Præterquam quod nemo judicare certò possit se esse in statu gratiæ, cum ab hoc possit quislibet justus in momento excidere.

ARTICULUS V.

Vtrum sufficiat unum vel duo peccata audire, & sic absolvere peste infectum.

Certum est quod aliquando possit confessio valide fieri sine integritate materiali, id est, ita ut non omnia peccata quorum poenitens conscius est in confessione exprimat. Omissis autem aliis casibus qui passim referuntur à Theologis præsertim à Sylvio in supplemento q. 9. a. 2. quaest. 4. ille qui ad propositam difficultatem facit, est quando infirmus laborat morbo contagioso, & Confessarius non potest ipsum (etiam eminus) absque evidenti mortis periculo audire si diutius ibidem audiendo debeat immorari. Quod tunc sufficiet unum aut alterum peccatum audire, & monitum poenitentem ut de omnibus doceat ipsum absolvere, tenent, ibi Sylvius citans pro se Suarez disp. 23. sect. 1. n. 1. Valquez q. 91. a. 2. dub. 2. Bonacina disp. 5. de Sacra. Poenit. q. 5. sect. 2. p. 2. §. 4. num. 13. Coninc disp. 7. de poenit. dub. 9. n. 75, & alios. Ratio autem est cui innituntur: Quia poenitens excusatur ab integritate materiali confessionis, quando ex illa cum fundamento sibi timet notabile damnum corporis, honoris aut bonorum temporalium secuturum, licet iniuste,

justè, ex malitiâ Confessarij, uti passim tene-
tur, ergo similiter excusabitur Confessarius
ab audiendâ integrâ confessione, ex quâ sibi
timet secuturam pestem & mortem à pœni-
tente peste infecto. Nihilominus tamen censeo
non facile illam portam aperiendam, tam par-
va enim mora quæ ad integrè confitendum
requiritur, non adeo augebit periculum in-
fectionis ut propterea pœnitens ab integritate
etiam materiali confessionis excusetur, aut
potius excusetur Confessarius ne integram
confessionem quoad omnia peccata audiat.
Tum etiam quia inde nata est sequi notabilis
in infirmo perturbatio, qui sæpè in illo discrimi-
ne maximè peccatorum suorum gravita-
tem sentit, cui difficulter persuaderi poterit,
imperfectam illam confessionem sufficere,
& sic totus anxius facile ad desperationem sa-
lutis suæ propendebit. Animetur igitur Con-
fessarius, & in Domino confidat, qui potens
est ipsum pro opere tam bono à contagione
conservare.

Sed quid si infirmus velit confessionem
generalem totius vitæ suæ facere, eo quod cum
fundamento timeat numquam se rectè fuisse
confessum; tunc enim sæpè timore divini ju-
dicii oculos mentis aperit, quos erubescencia
mundana clauserat. Utrùm ad sic audiendam
confessionem generalem sit obligatio?

Persistendo in sententia aliorum quos sta-
tim citavi, respondendum est negativè, cui
addi

addi potest, quod verè dolens de omnibus peccatis dum directè absolvitur ab illis peccatis quæ exprimit, indirectè absolvatur etiam ab omnibus quæ fortè numquam bene confessus fuit, aut de quibus numquam sufficienter doluit. Et cum aliter jam facere non permittatur, ipse sufficienter satisfecit; maximè si sit valde scrupulosus. Non tamen ideo excusaverim semper Parochum aut Missionarium, maximè si inde timeatur gravis aliquantaliter pœnitentis perturbatio, fortè, quæ ipsum ad novum peccatum mortale disponet.

ARTICULUS VI.

Utrum sit obligatio sæpius ejusdem pœnitentis confessionem audire.

HÆc quæstio moveri potest de duplici genere pœnitentium, quorum aliqui ex scrupulis anguntur, ita ut sæpius etiam per diem, aut etiam singulis horis velint confiteri, nec unquam finis est. Alii ex impatientia dolorum infirmitatis, seu vi morbi pestilentialis, sæpè jurant & blasphemant, & similia peccata committunt, utrum toties quoties sic peccant, accedere debeat Missionarius seu Parochus, & ipsorum confessionem audire.

Quoad primum facilis est responsio, si per-

omnibus
illis pec-
tur etiam
bene con-
sufficiem-
non per-
; maximè
ideo ex-
Missiona-
vis aliqua
rtè, qua
disponet.

sona illa scrupulosa, obedientiæ aut iudicio Confessarii facillè se submittat, tunc enim nulla superest difficultas; moneri enim potest, ut scrupulos aut deponat, aut non curet, & perfecta resignatione iudicio Confessarii se subjiciat, si autem adeo proprij sit iudicij ut monenti non credat, & desperationi sit vicina, tunc quidem aliquoties, non tamen toties quoties vult, permitti debet ut confiteatur; sed admonenda est, & animanda ut in Domino confidat, & anxietates suas confessarii consilio deponat. Nec in hoc tædio affici debet Missionarius, talis enim anima in periculo statu est, & valde gravi necessitate, ut operæ pretium sit pro salute illius animæ, se ipsum periculo vitæ exponere.

VI.

em peni-
e.

Si dicas: non esse veram necessitatem, quando quis seipsum ex periculo, quod imminet, potest liberare; quod si non faciat sibiipsum imputari debet suum malum seu periculum.

e duplici
a aliqui ex
etiam per
t confite-
patientia
i pestilen-
& similia
quoties sic
arius seu
audire.
io, si per-
soda

Resp. Inde sequeretur numquam debere proximum corripi, & sic correctio fraterna, quam adeo Christus Dominus per seipsum docuit, & mandavit, rarissimè obligaret, quia quisque sibi imputare deberet quod non se emendaret, cum posset.

Et ad secundum peccatorum genus, respondetur Missionarium debere paratum esse, toties quoties infirmus de novo mortaliter peccat, ad ipsius confessionem audiendam, & omnibus modis annitendum, ut tandem seriò pœniteat, & à toties peccando abstineat.

ART I-

ARTICULUS VII.

Quid agendum sit si duo vel plures in eodem lecto peste infecti decumbant.

Casus iste satis frequenter potest contingere, aut in publicis Xenodochijs, aut privatis pauperum tugurijs; Inquiritur ergo an si alii furgere non possint, aut ab invicem tantisper separari, aliis audientibus confessio debeat fieri?

Certum est id ratione Sacramenti nunquam exigi, cum ipsum ex naturâ suâ & institutione petat esse secretum, & nullatenus Publicum. Ac proinde non peccabit contra præceptum confessionis qui aliter quam sic confiteri non potest. Aliundè tamen fieri potest ut peccet, dum non satis sibi fidit de eligendo actu perfectæ contritionis, quæ sola sine Sacramento pœnitentiæ potest à peccatis liberare. Sufficiet tamen unum aliquod peccatum confiteri, quod sufficiens sit pro Sacramentali absolutione, in vi cuius reliqua peccata indirectè absolvantur.

Idem dicendum est si simul multi sint in extremo periculo in aliquo Xenodochio, aut loco communi, qui singulatim audiri non possunt. Tunc enim simul omnes audiri possunt aliquod peccatum proferentes, & sic simul

omnes

omnes absolvi, uti dici solet in naufragio, aut inopinato conflictu, aut simili aliqua necessitate.

ARTICULUS VIII.

Utrum peste infectis Viaticum sit administrandum cum vitæ periculo.

Quia non est tanta necessitas Sacramenti Eucharistiæ, quanta est Baptismi & Pœnitentiæ, aliquibus visum fuit ad hoc Sacramentum administrandum nullam esse in Parochis aut Missionariis obligationem, saltem cum tam magno vitæ periculo, quod in tali casu non potest non timeri. Nemo autem tenetur etiam ex officio, vitam corporalem exponere, nisi pro salute spirituali proximi: quæ salus ab hoc Sacramento non dependet, cum non conferat per se, sed præsupponat instrumentum primam gratiam justificantem. Quod confirmari potest ex declaratione facta jussu Gregorij XIII. ex petitione S. Caroli Borromæi supra relata articulo 4. ubi tantum fit mentio Sacramentorum Baptismi & Pœnitentiæ, quod ista debeant peste infectis à Parochis ministrari. Cum igitur nulla fiat mentio Sacramenti Eucharistiæ, non videtur esse ipse cum tanto vitæ periculo, obligatio. Pro quâ sententiâ citat Dianap. 3. tract. 4. de Sacramentis.
Reso-

Resolut. 174. & p. 5. tract. 3. Resol. 53. Mol-
fesium, Major, Marchium de peste & alios.

Respondetur tamen etiam ex officio, aut
quasi officio incumbere Missionariis dare
Viaticum peste infectis.

Prob. 1. Omnes fideles sub finem vitæ obli-
gantur etiam præcepto divino (uti commu-
nior est sententia) hoc Sacramentum recipere,
ergo Parochi, & eorum agentes officium, uti
sunt Missionarij, tenentur suis peste infectis S.
Eucharistiam ministrare, debent enim suis sub-
ditis cooperari ut præcepta divina observent.

2. Hoc Sacramentum licet non directè per
se, per accidenstamen & indirectè aliquando
causat primam gratiam, videlicet, si quis non
fuisse in confessione sufficienter dispositus ad
gratiam per dolorem requisitum, quod facillè
contingit in tanta mentis perturbatione; tunc
poterit per hoc Sacramentum primam gra-
tiam accipere præviâ attritione debitâ, & sic
salvari qui sine hoc damnatus fuisset.

3. Quia S. Eucharistia non solum instituta
est ut sit cibus spiritualiter sumentem nutriens,
sed etiam ut sit viaticum hominem confortans
contra tentationes, quæ in ultimo mortis art.
& præcipuè in infirmitate pestilentiae, quando
est ab omnibus direlictus, solent ingruere.

Tandem etiam hoc confirmat praxis Ec-
clesiæ, quæ valde ad hoc est sollicita, ut nemo
ex hac vita sine hoc spirituali viatico discedat
etiam tempore pestis; ac proinde grave scan-

dalum

dalum esset in populo, si Parochus hoc negligeret, & populum suum sineret mori sine viatico, quod signum est quod ad ipsius administrationem obligetur. Fateor tamen, quod hæc obligatio non sit tanta quoad hoc Sacramentum, quanta est quoad Baptismum & Pœnitentiam, quæ sunt per se magis necessaria. Et sic patet ad objectionem suprâ in initio hujus articuli factam. Et ad Confirmationem, quod tantum sit argumentum negativum, quod sumitur ex declaratione Gregorii Papæ; quod autem solum mentionem faciat illorum duorum Sacramentorum, ideo est quia ipsa sunt magis necessaria, unde non bene infertur, quod alia non debeant conferri, eo quod non sint adeo necessaria, sicut illa duo.

ARTICULUS IX.

Vtrum dari possit Viaticum aliquo instrumento.

Aliqui ut se præmuniant ab infectione in administratione hujus Sacramenti, propter periculum ex halitu & salivâ, si ipsum immediatè nudâ manu infirmo porrigerent, invenerunt varios modos sibi præcavendi, quos refert Chapeaville cap. 4 quæst. 30. & sequentibus: Et ex ipso Sylvius in supplem. q. 32. art. 3. concl. 4.

1. Modus

1. Modus est, Si ponatur consecrata Hostia in parva pyxide aut scutella, aut linteo puro, seu corporali, ut infirmus inde accipiat & sumat. Et huiusmodi mentionem facit Joannes Major in 4. dist. 23. q. 1. fundatur autem in modo quo Christus videtur hoc Sacramentum dispensasse: videlicet quod consecratum panem fractum posuerit in catino, & sic tradiderit omnibus Apostolis, ut suis quisque manibus sibi Sacramentum acciperet & sumeret, quod colligitur ex ipsis verbis Christi: *accipite & comedite*. Et clarius de calice: *accipite & bibite ex eo omnes*. Obtulit ergo illis calicem consecratum, qui deinde per manus ad singulos deferebatur.

Hic modus non est secundum praxim Ecclesiae, ac proinde non admittendus, posset quidem Ecclesia dispensare ut quis sibi ipsi hoc Sacramentum communicaret, uti dispensasse dicitur cum Maria Stuarta Regina Scotiae, injustè ab iniqua Elisabetha in Castro pro carcere detenta, ut acceptis secreto à Sacerdote Hostiis consecratis, quotidie unam ex illis propriis manibus sumeret, sed talis dispensatio non est trahenda ad alios, cum quibus non sic dispensatum est. Peccaret proinde qui tali modo infirmis ex peste Viaticum porrigeret. Nec in omnibus conformare nos licet modo quo Christus usus fuit, alioquin etiam vesperi post alium cibum sumptum deberet in Ecclesia Eucharistia distribui. Fortè in Anglia seu Hibernia tempore Jo. Major, permittebat Ecclesia

clesia sic facere. Sed servandus est semper ritus quem singulæ observant Ecclesiæ.

2. Modus est, Involvere Sacram Hostiam communi pani, & sic mittere ad peste infectos, ut ita simul sub pane sumant. Quem modum aliqui putant aliquando viguisse in Gallia, ut refert Chapeaville, sibi suo tempore relatum fuisse.

Sed nec hic modus probandus, quem proinde etiam Chapeaville improbat ipse, tanquam indignum tali Sacramento, utpotè quod tractat tanquam panem prophanum seu communem. Ad quem modum reducitur, alius quo sacra hostia includitur duabus aliis hostiis non consecratis, in extremitate madefactis ut sic concludantur ad invicem, & ita reverenter mittitur ad infirmum, qui monetur ut reverenter sumat. Et licet hoc aliquantulum honestius fiat, non tamen prout decet, præterquam quod etiam hoc alienum sit à ritu & usu Ecclesiæ.

3. Modus est quo Sacerdos eminus accedens oblongiori forcipe aurea vel argentea, cocleari, aut simili aliquo instrumento Eucharistiam ori infirmi ingerit.

Præterquam quod hic modus periculosus sit, ne Hostia consecrata, aut aliqua ejus particula decidant, aut non satis bene in os hominis ex tali infirmitate inquieti imponatur, est valdè indecens, & valdè parum ex tantilla distantia præsidij contra contagionem haberi posset.

Alium modum suggerit Jacobus Manzinus

in

in tract. visitandi infirmos prac. 8. dub. 1. ut refert Dianap. 5. trac. 3. resol. 50. quem dicit praticare solitum D. Petrum de Marchis Archiep. Smyrnensem, in suâ Diœcesi in quâ assiduè quasi pestis urget. Sacerdos ponit reverenter particulam consecratam super folium paginæ albæ, extensæ super scabellum ad hoc paratum: & dictis verbis: *Domine non sum dignus*, &c. infirmus accedit, & lingua particulam reverenter sumit. Interim Clericus candelâ accensâ in summitate virgæ paginam comburit. Sed hic modus nullatenus tolerandus, tum quia est contra communem praxim Ecclesiæ, tum quia facilè aliqua parva fragmenta Hostiæ consecratæ illi paginæ chartacæ adhærent.

Præterea S. Carolus Borromæus in tract. suo de cura pestilentiæ aliquoties sup. citato, hunc & alios modos ab Ecclesia non approbatos sic excludit: *At verò in omni Sacramento, multoque magis in Sanctissima Eucharistiâ ministrandâ cavebit (scilicet Sacerdos) ut evitandi periculi causa, ne quid vel minimum quod nocivum sit administrationis ritum introducat, nevé instrumentum, aliudvé quid simile administrationem pro digitis, vel adeo in iis ipsi adhibeat.*

Quo etiam implicitè cavetur alius adhuc modo, scilicet utendi chirothecis, vel alio modo digitos tangendi, ne os aut saliva infirmi nudas manus inficiat. Qui sufficienter etiam

etiam excluditur à S. Carolo dum nihil prodigis, aut in iis vult adhiberi. Ac proinde nuda manu quæ ad hoc consecrata seu benedicta est, debet Sacerdos hoc Sacro-sanctum Sacramentum contrectare & infirmis porrigere, committendo omne periculum Domino Deo, qui suos scit conservare, qui in ipso confidunt, & fideliter officio quod ipsis incumbit perfunguntur. Si autem per hoc permittat ipsos peste infici, æternâ gloriâ remunerabit, quæ omnem sanitatem & longam, vitam longè excedit.

Permittit tamen Sanctus ille Archiepiscopus Mediolanensis, ut tam in administratione hujus Sacramenti quàm aliorum, omnem possibilem cautelam Parochus adhibeat. *Quando, inquit, hominis peste affecti suspectivè confessionem audit, Iro audiat qui aliquantulum à lecto distet. Cum vero sine magno illius incommodo id fieri potest, curet licet, ut ad fenestram, aut ostium, aut in porticum, aliumve locum apertū accedat, ubi illi confitentem audiat, ut cubiculum declinet, in quo contagionis periculū timeri solet, eadem cautione in Sanctissimæ Eucharistiæ ministracione utatur.*

Alias cautelas consulunt Medici, videlicet ut audiens confessionem pestiferorum, non se ponat contra infirmum, sed ad latus aversâ facie, nec se ponat inter ignem & ipsum, nec etiam inter fenestram & infirmum, quando hoc congruè observari potest; ignis enim & ær venenum contagionis solent attrahere.

ARTICULUS X.

Vtrum liceat dare hostiam consecratam piis personis domi asservandam ut ipsam si peste corripiantur, sumant.

Hanc quæstionem movet Chapeaville ubi sup. q. 36. Et dicit sibi relatum fuisse, quod ita factum sit in quodam Religioso Monasterio; quod petierint & impetrarint à suo Confessario (tempore quo Monasterium peste correptum erat) plures hostias consecratas, quas in sacrâ Pyxide asservabant, & peste infectæ aliquam inde sumebant. Quæritur utrum hoc sit licitum?

Verum est quod in primitivâ Ecclesiâ permittitur, ut S. Eucharistiam secum domum deferrent, quam suo tempore devotè sumebant. Quod patet ex S. Basil. Epist. ad Cæs. Patrium ubi dicit. *In Alexandria & Egypto unusquisque de populo habet Communionem in domo suâ, acceptam à Sacerdote Sacrificante, & distribuente.* Testatur idem Tertull. lib. 2. ad Uxorem: *Nesciat Maritus quid secreto ante omnem cibum gustes, & si sciverit, panem non illum esse credet qui dicitur.* Citat autem S. Augustinum Sermone 156. de tempore ubi nihil de hoc habet, sed serm. 252 Videatur de illâ antiquâ consuetudine Spondanus an. 574

X.

atam piis
ipsam
nt.

hapeaville
um fuisse,
gioso Mo.
arint à suo
rium peste
nsecratis,
peste infe-
tur utrum

clesiâ per-
m domum
otè sume-
t. ad Cæl.
& Egypti
unionem
ificante,
lib. 2. ad
Secreto anti
panem non
autem San-
e tempore
z Videatur
ndanus a
an. 57

an. 57. n. 43. ubi dicit illum usum fuisse intro-
ductum tempore persecutionis, quando non
licebat sæpe ad Ecclesiam convenire. Citat
autem de hoc plurimum antiquorum PP. Testi-
monia; in quo usu fundabatur illa opinio seu
abusus de quo est quæstio.

Insuper in concessione factâ Reginæ Sco-
tiæ de quâ præcedenti articulo dictum est.

Respondetur tamen hoc non jam amplius
in Ecclesiâ licere, sine speciali summi Pontifi-
cis dispensatione, qualem habuit piissima illa
Regina. Usus autem ille primitivæ Ecclesiæ
permittebatur illo tempore persecutionis,
propter paucitatem & raritatem Ecclesiarum
& Sacerdotum, & quando vigeat prima cha-
ritas, & Spiritus Domini erat in rotis. Postea
verò refrigerante charitate, & pietate Chri-
stianorum, severè id prohibitum fuit: primò
quidem in Ecclesiâ Occidentali tempore Hor-
misdæ Papæ, quando in Conc. Cæsar-augusta-
no hoc abrogatum fuit sub Anathemate. Imò
& in Toletano 1. c. 14. Et si statum hujus-
temporis consideremus, facilè apparebit quod
ita omnino fieri decuerit, non tantum propter
multorum tepiditatem, imò & impietatem,
sed etiam quia passim malefici & sagæ, hoc
Sacramento abutuntur ad sua maleficia perpe-
tranda. Ac proinde nullâ ratione hoc amplius
permitteri potest, nisi accedente summi Pontifi-
cis dispensatione, qui in negotio tanti momen-
ti non se facilem præbebit.

X 2

ARTI-

ARTICULUS XI.

Vtrum peste infectis etiam cum vita periculo conferenda sit Extrema unctio?

Sicut non est tantæ necessitatis Sacramentum Eucharistiæ, quantæ sunt Baptismus & Pœnitentia; ita adhuc minoris est Extrema-unctio. Nihilominus tamen etiam tempore pestis Pastores, & Missionarii Pastoralia munia obeuntes, tenentur hoc Sacramentum conferre, cum enim omnia Sacramenta sint ordinaria media ad salutem, illi qui ex officio tenentur salutem populi procurare, non debent illos, qui per pestem maximè illis indigent mediis, privare. Tum etiam, quia hoc non potest fieri sine magnâ perturbatione eorum, qui in tali anxietate sunt constituti, dum enim ab amicis temporalibus destituuntur, aliud non habent solatium, quàm ut mediis spiritualibus spiritualiter adjuventur:

Tum vel maximè, quia in illâ infirmitate crebra accedunt symptomata & deliria, ratione quorum capaces non sunt ad alia Sacramenta recipienda, & quia fieri potest, quod antea illa habuerint, & adhuc virtualiter habeant imperfectum dolorem qui est attritio, quæ sufficit ut cum Sacramento consequantur peccatorum suorum remissionem, rationabile est

ut conferatur ipsis hoc Sacramentum cuius solius capaces sunt.

Utrum autem hæc tanta sit obligatio in Parochis & Missionariis, ut etiam cum vitæ periculo, debeant administrare, multum inter Theologos disputatur. Nugno noster ad suppl. S. Thomæ q. 33. a. 2. diffic. 2. mordicus tenet partem affirmativam. Sylvius autem q. 32. ad art. 3. licet utrumque teneat probabile, magis tamen etiam adhæret sententiæ affirmativæ.

Omnes autem conveniunt, quod si non sit grave periculum vitæ, sit obligatio sub peccato mortali: hoc enim colligitur ex rationibus in principio hujus articuli positis. Quibus addi potest exemplum quod adferri solet de Duce aut milite in temporali militiâ, qui sæpe obligantur vitam exponere periculis majoribus propter aliquod bonum temporale, ergo multò magis Duces spirituales quales sunt Pastores, tenebuntur, cum aliquali saltem periculo vitæ, hoc Sacramentum conferre, quod plurimum confert ad vincendas tentationes in mortis articulo occurrentes, & ad disponendas magis animas ad consecutionem æternæ beatitudinis. Leve autem periculum esse censetur, in principio morbi, quando pestis non adeo invaluit, ut quoscumque accedentes inficiat. Ac proinde statim, ubi pestis aliquem corripuerit, poterunt hoc Sacramentum conferre. Poterit etiam conferri eminus oblongiori virgulâ oleo tinctâ.

Si autem adeo morbus invaluerit ut evidens sit infectionis periculum, regulariter non erit talis obligatio sub mortali peccato. Ita tenet Chapeville ubi supra cap. 5 q. 2. & ratio est, Quia hoc Sacramentum non est medium necessarium ex divino præcepto, sicut alia, quibus nisi ponatur obex, sufficienter subvenitur salutis æternæ. Et sic non est gravis necessitas cui debent Parochi succurrere. Dixi, *regulariter* quia fieri potest, ut etiam sit gravis, imo fere gravissima necessitas, videlicet quando per accidens conferre deberet primam gratiam eo quod existens in peccato mortali, capax non esset alia Sacramenta suscipiendi.

Quando autem tantum esset periculum bonorum temporalium, nullatenus potest hoc Sacramentum negligi, cum illi damno tantum prævaleat bonum spirituale, quod animabus ex hujus Sacramenti susceptione accrescit.

Pro coronide aliquid dicendum est de casu quo aliquis in partibus missionis infirmaretur in publico Xenodochio, aut aliâ domo publicâ, & strictè sub poenâ gravissimæ multæ, incarcerationis, aut exilii esset prohibitum, ut aliquis Sacerdos infirmos, sive peste, sive alia infirmitate laborantes accederet, utrum teneretur Parochus aut Missionarius tali se periculo exponere?

Resp. Ex dictis, teneri, si spes sit, quod succurrere poterit, & Sacramenta conferre. Si autem, moraliter loquendo, nulla talis spes affuerit.

affulgeat, eo quod per hæreticos ministros
 continuò & diligentissimè advigiletur, & sic
 expectanda tantùm sit magna turbatio sine
 fructu, negotium Deo commendandum est,
 & sæculares Catholici mittendi, qui infirmum
 pro posse suo animent, & ad contritionem
 excitent.

Utrum singula organa sensuum tempore
 pestis singulatim sint ungenta, superius resol-
 vimus tract. II. art. 6.

X 4

FOR.

FORMA JURAMENTI

Professionis Fidei,

Secundum Bullam Pii IV.

Quia praxis est Catholicæ Ecclesiæ, ut illi qui ad fidem Orthodoxam convertuntur, antequam plene admittantur, faciant abjurationem errorum quibus in hæresi prius adhæserant, & verè fidei documenta profiteantur: operæ pretium esse judicavi hinc annectere formam talis juramenti Professionis Fidei præscriptam à Sanctissimo Dom. Pio IV. summo Pontifice, ut conformiter ad illam recentet conversi fidem Catholicam quam amplectuntur, profiteantur & hæretica dogmata abjurent.

Ego N. firmè fide credo & profiteor omnia & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quæ sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem celi & terra, visibilium omnium, & invisibilium: & in unum Dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine; Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram

nostram salutem descendit de calis, & incarna-
 tus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, &
 homo factus est; crucifixus etiam pro nobis sub
 Pontio Pilato, passus, & sepultus est; & resur-
 rexit tertia die secundum Scripturas; & ascendit
 in calum, sedet ad dextram Patris: & iterum
 venturus est cum gloria judicare vivos, &
 mortuos; cuius regni non erit finis: & in Spiri-
 tum sanctum Dominum, & vivificantem, qui
 ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre &
 Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui
 locutus est per Prophetas; & unam sanctam Ca-
 tholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor
 unum Baptisma in remissionem peccatorum, &
 expecto resurrectionem mortuorum, & vitam
 venturi seculi Amen. Apostolicas & Ecclesia-
 sticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesia
 observationes & constitutiones firmissimè admitto,
 & amplector. Item sacram Scripturam juxta
 eum sensum quem tenuit & tenet sancta mater
 Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu, &
 interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto;
 nec eam unquam nisi juxta unanimum consen-
 sum patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor
 quoque septem esse verè & propriè Sacramenta
 novæ legis à Iesu Christo, Domino nostro, in-
 stituta, atque ad salutem humani generis, licet
 non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum,
 Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam,
 Extremam Vnctionem, Ordinem & Matrimo-
 nium; illaque gratiam conferre, & ex his
 X 5
 Bap-

Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, sine
 sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque &
 approbatos Ecclesie Catholicae ritus, in supra-
 dictorum omnium Sacramentorum solemnem admi-
 nistrationem recipio, & admitto. Omnia &
 singula quae de peccato originali, & de justifica-
 tione in sacrosancta Tridentina Synodo definita
 & declarata fuerunt, amplector, & recipio:
 Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum,
 proprium & propitiatorium sacrificium pro vivis,
 & defunctis; atque in Sanctissimo Eucharistiae
 Sacramento esse verè, realiter & substantialiter
 corpus & sanguinem, una cum anima & divi-
 nitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conver-
 sionem totius substantiae panis in corpus, & totius
 substantiae vini in sanguinem; quam conversionem
 Catholica Ecclesia transubstantiationem appel-
 lat. Fateor etiam sub altera tantum specie, totum
 atque integrum Christum, verumque Sacra-
 mentum sumi. Constanter teneo Purgatorium
 esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis
 iuvari: Similiter & sanctos unà eum Christo
 regnantes, venerandos atque invocandos esse,
 eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque
 eorum reliquias esse venerandas. Firmissime as-
 sero, imagines Christi, ac Deiparae semper virgi-
 nis, nec non aliorum Sanctorum, habendas &
 retinendas esse, atque eis debitum honorem ac
 venerationem impertinendam: Indulgentiarum
 etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam
 fuisse; illarumque usum Christiano populo maxime
 salu-

salutarem esse, affirmo: Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco; Romanoque Pontifici, Beati Petri, Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo, ac juro: Cetera item omnia à sacris Canonibus, & œcumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor; simulque contraria omnia, atque hereses quascumque ab Ecclesia damnatas, rejectas, & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio & anathematizo: Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in presenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & inviolatam, usque ad extremum vitam spiritum constantissimam (Deo adjuvante) retineri & confiteri, atque à meis subditis, vel illis quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem N. spondeo, voveo, ac juro: Sic me Deus adjuvet & hæc sancta Dei Evangelia.

Hac formâ uti convenit præcipuè quando professio fidei sit publicè aut coram testibus ab illis qui publicè hæretici antea fuerunt. Pro aliis autem rudioribus & qui secretò convertuntur, non est opus uti totâ illâ formâ, sed sufficiet brevior quam præscribit P. Thomas à Jesu lib. 8. de conversione omnium gentium procurandâ pag 561. vel simili.

X 6

Ego

Ego talis, tali loco natus, coram N. & N. Sacrosanctis Evangeliiis coram me positis, eisque propriis manibus attactis juro, me firmiter credere corde, & profiteri ore illam Sanctam fidem Catholicam & Apostolicam quam Sancta Romana Ecclesia credit, predicat, profitetur & observat; & consequenter abjuro, revoco, abnego, & detestor omnem hæresim cujuscumque sit conditionis & sectæ extollentis se adversus Sanctam Catholicam Ecclesiam, & præcipuè illam cui hæctenus adhæsi. Item juro me credere & profiteri ore, ubi exprimentur præcipui articuli contrarii hæresi, quam deserit, & subjungat: Iuro & promitto quod deinceps non aliter credam, nec dogmatizabo, nec à mihi subditis aliter teneri permittam. Sic me Deus adjuvet.

Instrui verò poterit in articulis fidei conformiter ad formam præfatam Pii IV. præcipuè incipiendo ab illis verbis sequentibus post symbolum. Ubi incipit: *Apostolicas & Ecclesiasticas Traditiones &c.* Quia ibi consequenter ponuntur ferè omnia, saltem præcipua, quæ modernis hæresibus in partibus nostræ missionis adversantur.

Cavendum autem ne personæ sic conversæ factâ hac fidei Professione, & derelictæ hæresis abjuratione, ulterius negligantur, maxime si rudioris ingenii sint, ne faciliè denuò revertantur; sed quantum fieri potest in fide fovendæ sunt & confirmandæ.

P A R Æ N E S I S

Ad Missionarios.

Ntequam ab hoc opere propter vos suscepto, me expediam, ad exemplum Magni Gregorii Papæ in suâ *Cura Pastoralis*, denuo admonere vos volui; licet enim ipse omnes Pastores in primo operis sui tractatu docuisset quomodo se in seipsis disponere deberent ad muneris sui exercitium, concludere noluit, nisi novâ adhortatione eos incitaret ad tanti ministerii debitam executionem. Totus meus primus tractatus ad hoc solum collimabat, ut dignitatem missionis perpendentes, operemini tanquam digni illius Ministri, qui vos vocavit. Ad quod non parum animare vos debent verba ipsius boni Pastoris, quando Apostolos suos primos fidei Missionarios instituit Joannis 20. v. 21. *Pax vobis, sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Hac cum dixisset, insuflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum S.* Magna sanè dignitas, quod ita missi sitis à Christo, sicut ipsum miserat Pater suus. Sed per hoc admonenimi, ut ita missionem vestram exequamini, sicut ipse suam executus est. Perpendite autem Angelici nostri Magistri illorum verborum expositionem *Primo, inquit, pramittit pacis vinculum, secundo*

X 7

cundo

PARE

cundò injungit officium. Dixit ergo eis iterum Pax vobis; hoc dixit eis contra perturbationem duplicem: nam contra presentem à Iudais, dixit eis primò Pax vobis. Sed contra perturbationem factam à gentibus, dixit eis iterum: Pax vobis. Sup. 16. In mundo pressuram habebitis: in me autem pacem, nam ad gentes mittendi erant. Sanè tertio vobis dici potest qui missi estis ad hæreticos: Pax vobis, nolite timere eos qui vos persequuntur, vel ob bona temporalia quæ debetis contemnere, vel propter vitam quam debetis profundere pro ovibus vestris, & post hæc non habent amplius quod faciant. Et considerate id quod sequitur: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Prosequitur S. Thomas: Hoc erat ad consolationem Discipulorum, qui cognoscentes auctoritatem Christi, sciebant eum mittere ipsi auctoritate divinâ. Item considerantes dignitatem propriam, scilicet quod habebant officium proprium Apostolicum. Apostolus enim idem est quod missus. Agnosce igitur Missionarie dignitatem tuam & divinæ missionis factus particeps, noli in sæcularem vilitatem degeneri conversatione redire. Pergit Doctor Angelicus. Sicut misit me Pater & ego mitto vos. Id est, sicut Pater diligens me misit in mundum ad passionem tolerandum pro salute fidelium, ita ego diligens vos, mitto vos ad tribulationes sustinendas pro nomine meo. Matth 10. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Secundò datur eis idoneitas officii per dationem Spiritus Sancti.

Hæc

Haccum dixisset insufflavit, & dixit eis : Acci-
 pite Spiritum Sanctum. Si igitur missi estis à
 Domino sicut eum misit Pater, eadem po-
 testate & fine, imitari debetis modum, & amo-
 rem quo ipse missionem exercuit. Modus ipsius
 fuit oratio qua se disposuit : Pro tribus annis
 quibus prædicare & pati voluit, triginta in
 solitudine in oratione consumpsit. Electurus
 Apostolos in oratione pernoctavit. Quatri-
 duanum Lazarum resuscitaturus infremuit
 orationis vehementiâ. Passionem inchoaturus,
 in horto orando sanguineum sudorem ex-
 pressit. Et non nisi clamans, orando Pa-
 trem, expiravit. Hunc modum præscrip-
 sit, quem imitemini. Nolite cogitare quod
 oratione perdatis tempus, quod studendo
 possitis impendere. In templo inventus est
 ipse, qui est Sapiencia Patris dum perditus
 putaretur. Isaiaë labia cum mittendus esset,
 ignito calculo purgata sunt ut ad prædican-
 dum redderetur idoneus, & hoc, calculo
 sumpto ex igne altaris, quo oratio significaba-
 tur. Israël's seu videntis nomen accepit Ja-
 cob postquam orando totâ nocte cum Do-
 mino fuisset luctatus. Si studium vestrum,
 quale esse convenit, sit ut divina videatis
 aut intelligatis, luctari debetis jugibus ora-
 tionibus. Magis orandum est quam studen-
 dum, ipse enim quod dixit Apostolis, vo-
 bis dicit : Nolite cogitare quomodo aut
 quid loquamini, dabitur enim vobis in
 illâ

illâ horâ quid loquamini, non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis. Matth. 10. 19. Ut spiritus Sanctus per vos loquatur oratione impetrandum est. Exemplum accipite in Sancto Patre nostro Dominico, qui antequam fratres suos per universum mundum prædicaturos dimitteret, in quem finem Ordinem suum instituerat, dum in Basilicâ Apostolorum Petri & Pauli ardentius oraret, uterque Apostolus oranti visibilter apparuit, & Petrus quidem scipionem fecit baculum, Paulus autem apertum librum porrexit, & ab utroque hæc verba audivit: *Ali Dominice & prædica, hoc enim ministerium tibi à Deo demandatum est.* Ac statim velut quondam Apostolos, sic Dominici caput formâ linguæ flammæ Spiritus Sanctus operuit. Et simul in visione prævidit filios suos Prædicatores, toto orbe dispersos, Evangelii præcones, fidei Catholicæ vindices, & veros Hæreticorum mastiges.

Moribus etiam bonis prædicare debetis magis quàm verbis. Sic enim monet Timotheum suum Apostolus 1. Timoth. 4. 16. *Attende tibi, & doctrinæ, insta in illis: hoc enim faciens, & te ipsum salvum facies, & eos qui te audiunt* Ubi S. Thomas: *Aliqui sic attendunt doctrinæ, quod sui curam negligant, sed Apostolus dicit, quod primò attendat sibi & postea doctrinæ.* Attendere ergo prius vobis ipsis debetis, ut à vitiis purgemini. Ideo Moyfi mandatum

datur ut deponat calceamenta de pedibus suis, antequam ad liberandum populum mittatur, ut, inquit S. Ambros lib. de Isaac. c. 4. *Vocaturus populum ad Dei regnum, prius carnis exuvias deponeret, & nudo spiritu, vestigioque mentis incederet.*

Sanè in se sancti & puri esse debent qui volunt alios convertere. *Non enim sordes,* inquit, S. Gregor. *tergere possunt manus, qua lutum tenent.*

Doctrina autem vestra non sit in sublimitate sermonis, sed in virtute Dei, *non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum Dei.* 2. Cor. 2. v. 17. ad quæ verba noster Hugo Card. *Falsa admiscentes, & pro voluptate, non pro prole predicantes. Adulteri enim non quarunt proles, sed delectationem: sic vani Prædicatores non quarunt fructum, sed delectationem humane laudis.* Idem verò Hugo ad compescendam quorundam Prædicatorum vanitatem, ad illa verba Apostoli 2 Cor. 12. v. 14. *non enim quero vestra, sed vos,* adducit illud Matth. 4. 19. *venite post me, & faciam vos fieri pisces hominum.* Et infert: *Non dicitur pescariarum aut ranarum. Sed modò rete prædicatorum projicitur non ad pisces, sed ad ranas, quia prædicatio non fit ad salutem hominum, sed ad propriam laudem, quòd significatur per ranas loquaces.* Audite docentem vos suo exemplo Apostolum, I. Cor. 2. v. 4. *Sermo meus & prædicatio mea, non in persuasilibus humana sapientiæ verbis,*

verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis; fides vestra non sit in sapientiâ hominum, sed in virtute Dei.

Dilectio etiam seu amor quo Christus verus Pastor usus fuit, maximè consistebat in mansuetudine quâ oves suas non recipiebat tantum ad se recurrentes: *Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis*, Luc. 15. 2. *Secum aberrantes quærebat, sicut ibi statim sequitur v. 4. Vadit ad illam (scilicet ovem) quæ perierat, donec invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens.*

Tandem concludo verbis Sanctissimi Patriarchæ mei Dominici in Epistola exhortatoria quâ filios suos ad Apostolicum munus ad quod electi erant admonebat: *Estote vigilantes, qui alios ad vigilantiam excitatis; calcami pedes in preparationem Evangelii. Fraternali charitate estote concordēs; humilitatis, & obedientiæ, vero Dei Patris filio vos exhibete conformes, ut Angelicum vestræ professionis officium condignis actibus honoretis, qui in salutis humanæ officium missi estis. Divinis aspectibus, in omni loco reverenter assistite, & proximorum ædificationi fideliter ministrare; ut ignito prædicationis eloquio & salutaribus in Confessionibus consilio abundare possitis. Scripturas divinitus inspiratas, & legem Domini immaculatam, convergentem animas, audiendo, meditando scrutando sectemini; studio semper utilium insistentes & curiositatis dispendium evitantes. Et quoniam*

linguam vestram sacratissimis eloquiis consecra-
 tam, decet exhibere orationem charitatis, non
 officium vanitatis; sermo vester sit semper sale
 conditus, ut det gratiam audientibus: sit vobis
 sermo vivus, & efficax, omne vanum & non
 planum respuens, & lingua placabilis, signum
 vite, verbum sanctum, & irreprehensibile, quod
 adversarius vereatur, quo adificentur proximi,
 & Dei gloria dilatetur. Ferveat in cordibus ve-
 stris animarum lucrandarum zelus ardens, &
 acutus, quem regat ratio, dirigat discretio, tem-
 poret conversatio mansueta. Et quoniam vos in
 eminentissimâ speculâ constitutos, oculi omnium
 respiciunt, & à vobis magis virtutum exempla
 requirunt, quàm ornamenta sermonis, mittamus
 manum ad fortia, digitis myrrham probatissimam
 distillantes, rigorem in operibus, perseverantiam
 in adversitatibus exhibentes: ut per patientiam,
 & consolationem scripturarum, spe conceptâ cale-
 stium, securâ mente convivium prægustemus in
 terris, quo nobis est in aternitatis abundantia
 perfruendum. Hæc nobis S. Pater noster Domi-
 nicus, & ego vobis Sic agite & erit vobis mer-
 ces magna in cælis.

Omnia quæ in toto hoc opere, sive ex
 proprio, sive ex alieno sensu produxi, omni
 submissione, iudicio & censura S. Matris
 Ecclesiæ Catholicæ, extra quam non est
 salus, promptissimè subjicio.

FINIS.